

Memories of Professor Ewa Bogacka-Kisiel

Ewa Bogacka-Kisiel was born on 13 June 1946 in Moszczanka (Ostrów Wielkopolski district) in an educated family. In 1964 she passed matura in Wrocław and started her studies at Higher School of Economics, the predecessor of present Wrocław University of Economics and Business. During her studies she was granted a scholarship and in 1968 she completed a three-month scientific internship at the University of Palermo connected with the participation in the AIESEC program.

Ewa Bogacka-Kisiel was developing her scientific interests during her studies owing to her activity in the Scientific Club of Economics of Trade and also with reference to her masters dissertation which she was writing under the guidance of prof. Teodor Kramer in the Economics Department and which related to supply by a trading company. After graduation in 1969 she started working at the University of Economics in Wrocław, after the traineeship at the Department of Finance as an assistant and later as a senior assistant. At the same time she was writing her doctoral thesis under the guidance of prof. Józef Kaleta, titled "Profitability of a trading company", which she defended on 6 February 1974 and which was awarded by the Minister of National Education.

Before receiving habilitation degree in the scientific achievements of Ewa Bogacka-Kisiel consisting of 37 articles, 12 delivered and published reports, 9 unpublished reports, 1 coursebook and 1 monograph, four areas of interest can be distinguished. They were:

- corporate finance,
- international financial relations,
- environmental protection and public finance,
- banking.

In the field of international financial relations she was dealing first of all with the causes and consequences of international debt crisis. In a series of works concerning this problem she was pointing to its purely financial as well as ethical aspects, among others secondary debt transactions, activities undertaken for the environmental

protection by international financial organizations and chances and threats for a Polish debt-for-nature swap

After her PhD, for ten years she was dealing with the problems of financial instruments in activities for environmental protection doing at that time research internships in the World Health Organization (WHO) in Geneva (1986) and in the Environment Protection Department of Voivodship Office in Wrocław (1987). She was a lecturer on postgraduate and doctoral studies as well as on training courses for banks' employees. Based on a thesis on this subject, in 1993 she was awarded the degree of Habilitated Doctor of economic sciences in economy – finance and banking. In her work she paid most attention to the sources of environmental protection financing, especially public finance institutions – environmental funds. Since 1983 she was conducting almost continuously research on the creation principles, directions and efficiency of targeted measures allocation of environment funds.

In some ways, a natural consequence of environment funds research were the studies on the mechanism of action of system of fees and penalties, which included the analysis of the scheme system, the scope of exemptions and reductions, cost efficiency from the point of view of rational management of the environment, their influence on prices, in particular in the conditions of inflation.

Another area of finances which was consequently developed by Ewa Bogacka-Kisiel was banking. Initially her scientific research concerned monetary and credit policy, thus macroeconomic aspects of banking system functioning. She paid special attention to financial instruments in the creation of market balance as well as using credits in the process of national income distribution in centrally planned economy.

During the systemic transformation Ewa Bogacka-Kisiel undertook studies of the transition of the function of credit and banking system resulting from the requirements and expectations of creating market economy. In a series of articles she dealt with the analysis of Polish banking system transformation process and the structure and tasks of banking supervision during the creation of a specific public good, which is a well-functioning net of safe banks. Particularly important achievements in this field are comparative studies with regard to the structure and boundaries of banking systems regulations of Poland, the European Union countries and the United States, as well as research on the banking sector transformation in Poland, especially consolidation processes in cooperative banking. She was dealing with this area for the next years, extending the scope of research on the banks' links with capital market, public finances, and activities of small and medium enterprises in the conditions of Polish economy restructuring. The results of this research were published in the series of works in which the following issues were discussed:

- the impact of fiscal policy on the process of transformation of banking system in Poland, especially on the opportunities of formulation and implementation of strategic aspects of banks' assets and liabilities management and their capitalization,
- measurement and assessment of the efficiency of different areas of banking activities, especially opportunities of comparative assessments of efficiency of banking systems in different countries,
- model solutions in terms of satisfying the needs of local governments by commercial banks (service of bonds issuance, methodology of creditworthiness assessment of municipalities, active financial advisory), with particular focus on verification of methods of demand assessment on external sources of financing,
- a proposal of framework scheme for the elements of the municipality creditworthiness assessments procedure based on the analysis of its budget,
- features shaping the choice and assessment of banks' service by the sector of small and medium enterprises in Poland,
- legal and economic conditions of development of particular forms of banking activity in Poland, especially retail and investment banking.

The results of this research, part of which was conducted in cooperation with the University in Neuchâtel (financed from funds of Fond National Suisse) and the University of Perugia (financed from the European Union funds under the Tempus programs), were published in 37 works (including nine non-serial publications, of which two were published in renowned foreign publishing houses Pergamon Elsevier Oxford and Kluwer Academic Publishers in London).

Two monographs *Podstawy zarządzania finansami banku komercyjnego*, Wrocław-Perugia 1998 and *Usługi i procedury bankowe*, Wrocław 2000 contain the synthesis of scientific achievements from this period.

Ewa Bogacka-Kisiel was awarded the title of professor of economic sciences on 9 May 2001. From 1 July 1995 she was employed as an associate professor and from 1 January 2006 as a full professor at the University of Economics in Wrocław until her retirement in 2016. From 1994 she was taking part in publishing activity at the University of Economics in Wrocław as a member of the editorial board of the *Argumenta Oeconomica* journal and the scientific council of the *Nauki o Finansach* journal. From 2001 to 2006 she was annually getting Rector's award for her achievements in the fields of scientific and research work and academic staff training. Her achievements include about 100 references: 5 monographs and studies, 5 textbooks, scientific editing of 3 volumes, 82 articles in journals and 2 reviews of books. She was a promoter of 9 doctoral theses, a reviewer of 36 doctoral dissertations, a reviewer of scientific achievements in 3 postdoctoral dissertations as well as a reviewer of scientific achievements to the academic title of professor in 4 scientific proceedings.

From 1 October 1995 to her death Ewa Bogacka-Kisiel was also working in the position of professor in the Department of Finance and Accounting at the Faculty of Economics of the Opole University, where in the years 2003-2005 she was a head of then Finance and Accounting Institute, and from 2005 a head of the Department of Finance and Accounting. She had special ties, also personal, with the Opole scientific community.

Alongside her scientific work, professor Ewa Bogacka-Kisiel was engaged in teaching activity at full-time, extra-mural, evening and doctoral studies, being a promoter of many hundreds of diplomas and master theses. She paid much attention to post-graduate training. For 22 years, from 1992 to 2014, she was working as a head of post-graduate studies in finance and banking. It let her stay in contact with people from business practice, improve syllabus and include the results of current research of the whole group of lecturers to the course. That is what the next volumes of the series published since 1997 for the students were all about. Individual volumes, including articles of all employees of the Department of Finance as well as doctoral students writing their PhDs there, were devoted to one subject set in nature. Professor Ewa Bogacka-Kisiel was a scientific editor of a script *Finanse i bankowość – zarys problematyki*, which was prepared and published for the purpose of postgraduate and extramural studies.

Writing about academic and educational achievements of professor Ewa Bogacka-Kisiel, her special and rarely nowadays encountered features as a person should also be mentioned: her kindness, readiness to help and to provide advice (but without imposing her own opinion) as well as ethical values owing to which she was an authority and deserved recognition in the academic community. One cannot help noticing more difficult to measure aspects of her activity – commitment and reliability she approached to the education of students and junior researchers (who I belonged to – which I will always be grateful her for) as well as her responsibility for the fate of the University, which manifested in performing a lot of functions in collegial bodies.

Because of her qualities it is particularly difficult for all of us who knew her to accept her passing away. Professor Ewa Bogacka-Kisiel died on 18 March 2021. We will always remember her.

Professor Jacek Karwowski

Ewa...

When I think of Ewa memories only to some extent make me think of our University, work and professional life. At the beginning of any work there is a period of adjustment to new conditions. Ewa was the person who helped me much in this process. You could always rely on her. Most often we would see each other at University but not only. I also think about such occasions as the participation in lectures on a Protestant chorale or my wedding she came to. What I remember most are our conversations.

Ewa was a recognized specialist in the field of banking and public finances. However, most conversations did not concern business stuff. I don't even know when we started calling each other by name. She was straightforward though principled. Apart from the problems connected with economy some important issues of our conversations included music, literature, and impressions from the journey without neglecting culinary experience!

These problems let us relax in strange, early years of transformation which were characterised by an increased effort, the need to make up for lost time and to have a distance in different fields. We liked talking about culture: Bach's music, "Wartime Notebooks" written by Andrzej Bobkowski, Vermeer's painting, Italian landscapes, as well as existential problems, to mention just a few. It was nice to listen, speak and discuss feelings with a person who felt these works of art and problems. Ewa had deep knowledge in humanities and she was artistically sensitive. I can still see her saying about a book she has just read. In such situations she was full of youthful enthusiasm. She was a person who did not separate work from values and being with her we remembered who we were. I am so surprised she is not here anymore. But not quite.

Professor Jacek Uchman

Pamięci Profesor Ewy Bogackiej-Kisiel

Ewa Bogacka-Kisiel urodziła się 13 czerwca 1946 r. w Moszczance (pow. Ostrów Wielkopolski) w rodzinie inteligenckiej. W 1964 r. we Wrocławiu zdała maturę i rozpoczęła studia w Wyższej Szkole Ekonomicznej, poprzedniczce dzisiejszego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. W trakcie studiów uzyskała stypendium naukowe, a w 1968 r. odbyła trzymiesięczny staż naukowy na Uniwersytecie w Palermo, połączony z praktyką AIESEC.

Zainteresowania naukowe Ewy Bogackiej-Kisiel rozwijały się już na studiach, dzięki aktywności w Kole Naukowym Ekonomiki Handlu, a także w związku z przygotowywaną w Katedrze Ekonomiki Handlu Wyższej Szkoły Ekonomicznej we Wrocławiu pod kierunkiem prof. Teodora Kramera pracą magisterską, dotyczącą badania popytu przez przedsiębiorstwo handlowe. Po ukończeniu studiów w 1969 r. Ewa Bogacka-Kisiel podjęła pracę w Akademii Ekonomicznej (obecnym Uniwersytecie Ekonomicznym) we Wrocławiu. Po odbyciu stażu w Zakładzie Finansów pracowała jako asystent, a następnie jako starszy asystent. W tym czasie pod kierunkiem prof. dr hab. Józefa Kalety przygotowała pracę doktorską pt. „Rentowność przedsiębiorstwa handlowego”, którą obroniła 6 lutego 1974 r. i która następnie została wyróżniona nagrodą ministra.

W dorobku naukowym Ewy Bogackiej-Kisiel, liczącym łącznie 37 artykułów, 12 wygłoszonych i opublikowanych referatów, 9 nieopublikowanych raportów, 1 skrypt akademicki i 1 monografię, przed uzyskaniem w 1993 r. stopnia doktora habilitowanego można wyróżnić cztery obszary zainteresowań. Były nimi:

- finanse przedsiębiorstw,
- międzynarodowe stosunki finansowe,
- ochrona środowiska i finanse publiczne,
- bankowość.

W dziedzinie międzynarodowych stosunków finansowych zajmowała się przede wszystkim przyczynami i skutkami międzynarodowego kryzysu zadłużeniowego. W serii prac dotyczących tej problematyki wskazywała na czysto finansowe, ale także na etyczne aspekty tego zagadnienia, m.in. na transakcje handlu długiem, a także działania podejmowane na rzecz ochrony środowiska przez międzynarodowe organizacje finansowe oraz szanse i zagrożenia dotyczące ekokonwersji polskiego długu.

Po doktoracie przez prawie dziesięć lat zajmowała się problemami instrumentów finansowych w działaniach na rzecz ochrony środowiska, odbywając w tym czasie

także staże badawcze w Międzynarodowej Organizacji Zdrowia w Genewie (1986) oraz w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu (1987). Była wykładowcą na studiach podyplomowych, doktoranckich i kursach dokształcających dla pracowników banków. Na podstawie rozprawy dotyczącej tej tematyki uzyskała w 1993 r. stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii – finansów i bankowości. W pracy habilitacyjnej najwięcej uwagi poświęciła źródłom finansowania ochrony środowiska, w szczególności zaś instytucjom finansów publicznych – funduszom ekologicznym. Badania zasad tworzenia, kierunków i efektywności rozdysponowania środków celowych funduszy ekologicznych prowadziła w sposób niemal ciągły od roku 1983.

Niejako naturalną konsekwencją badań funduszy ekologicznych stały się studia nad mechanizmem działania systemu opłat i kar, które objęły analizę struktury systemu, zakresu zwolnień i ulg, efektywności opłat z punktu widzenia racjonalnego gospodarowania środowiskiem, ich wpływu na ceny, szczególnie w warunkach inflacji.

Kolejną dziedziną finansów konsekwentnie rozwijaną przez Ewę Bogacką-Kisiel była bankowość. Początkowo Jej badania naukowe dotyczyły polityki pieniężnej i kredytowej, a więc makroekonomicznych aspektów funkcjonowania systemu bankowego. Szczególną uwagę poświęciła roli instrumentów pieniężnych w kształtowaniu równowagi rynkowej, a także wykorzystaniu kredytów w procesie podziału dochodu narodowego w gospodarce centralnie planowanej.

W czasie transformacji systemowej Ewa Bogacka-Kisiel podjęła badania nad przeobrażeniem funkcji systemu bankowo-kredytowego wynikającym z wymogów i oczekiwań tworzącej się gospodarki rynkowej. W serii artykułów zajmowała się analizą procesu transformacji systemu bankowego w Polsce oraz strukturą i zadaniami nadzoru bankowego podczas tworzenia specyficznego dobra publicznego, jakim jest sprawna sieć bezpiecznych banków. Za szczególnie istotne osiągnięcia w tej dziedzinie należy uznać studia porównawcze w zakresie struktury, a także granic regulacji systemów bankowych Polski, krajów Unii Europejskiej oraz Stanów Zjednoczonych, jak również badania przekształceń sektora bankowego w Polsce, a zwłaszcza procesy konsolidacyjne w bankowości spółdzielczej. Dziedziną tą zajmowała się przez następne lata, rozszerzając zakres badań na powiązania banków z rynkiem kapitałowym, finansami publicznymi i działalnością małych i średnich przedsiębiorstw w warunkach restrukturyzacji polskiej gospodarki. Wyniki tych badań są zawarte w serii prac poruszających następujące problemy:

- wpływ polityki fiskalnej na proces przekształceń systemu bankowego w Polsce, a zwłaszcza na możliwości formułowania i realizacji strategicznych aspektów zarządzania aktywami i pasywami banków oraz ich kapitalizacji,
- pomiar i ocena efektywności różnych dziedzin działalności banków, szczególnie zaś możliwości porównawczych ocen efektywności systemów bankowych różnych krajów,

- modelowe rozwiązania w zakresie zaspokajania potrzeb samorządów lokalnych przez banki komercyjne (obsługa emisji obligacji, metodologia oceny zdolności kredytowej gmin, aktywne doradztwo finansowe), ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji metod oceny zapotrzebowania na zewnętrzne źródła finansowania,
- propozycja schematu ramowego dla elementów procedury oceny zdolności kredytowej gminy w oparciu o analizę jej budżetu,
- czynniki kształtujące wybór i ocenę oferty usługowej banków przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce,
- uwarunkowania prawne i ekonomiczne rozwoju poszczególnych form aktywności bankowej w Polsce, w tym zwłaszcza bankowości detalicznej i inwestycyjnej.

Wyniki tych badań, z których część była realizowana we współpracy z Uniwersytetem w Neuchâtel (finansowane ze środków Fond National Suisse) oraz z Uniwersytetem w Perugii (finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach programów Tempus), zostały opublikowane w 37 publikacjach (w tym dziewięciu pozycjach zwartych, z których dwie zostały wydane w renomowanych wydawnictwach zagranicznych – Pergamon Elsevier Oxford oraz Kluwer Academic Publishers w Londynie).

Syntezę znacznej części dorobku z tego okresu zawierają dwie pozycje monograficzne: *Podstawy zarządzania finansami banku komercyjnego*, Wrocław – Perugia 1998 oraz *Usługi i procedury bankowe*, Wrocław 2000.

Ewa Bogacka-Kisiel uzyskała tytuł naukowy profesora nauk ekonomicznych 9 maja 2001 roku. Od 1 lipca 1995 r. pracowała na stanowisku profesora nadzwyczajnego Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, a od 1 stycznia 2006 r. na stanowisku profesora zwyczajnego obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, aż do przejścia na emeryturę w roku 2016. Od 1994 r. uczestniczyła w działalności wydawniczej prowadzonej na Uczelni jako członek kolegium redakcyjnego czasopisma „Argumenta Oeconomica” oraz Rady Naukowej „Nauk o Finansach”. W latach 2001-2006 była corocznie wyróżniana nagrodą Rektora Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu za osiągnięcia w dziedzinie pracy naukowo-badawczej i kształceniu kadr naukowych. Jej dorobek liczy łącznie około 100 pozycji literatury, w tym 5 monografii i studiów, 5 podręczników, 3 redakcje naukowe tomów, 82 artykuły w czasopismach oraz 2 recenzje książek. Była promotorem 9 prac doktorskich, recenzentem 36 rozpraw doktorskich, recenzentem dorobku naukowego w 3 przewodach habilitacyjnych oraz recenzentem dorobku naukowego do tytułu naukowego profesora w 4 postępowaniach.

Od 1 października 1995 r. aż do śmierci prof. dr hab. Ewa Bogacka-Kisiel pracowała również na stanowisku profesora w Katedrze Finansów i Rachunkowości na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Opolskiego, gdzie w latach 2003-2005 pełniła obowiązki kierownika ówczesnego Zakładu Finansów i Rachunkowości,

a w 2005 r. została powołana na kierownika Katedry Finansów i Rachunkowości. Z opolskim środowiskiem naukowym łączyły Ją szczególne więzi, także bardzo osobiste.

Prof. dr hab. Ewa Bogacka-Kisiel równoległe z pracą naukową prowadziła działalność dydaktyczną na studiach dziennych, zaocznych, wieczorowych i doktoranckich, będąc promotorem wielu setek prac dyplomowych i magisterskich. Dużą wagę przywiązywała do systemu kształcenia podyplomowego. Przez 22 lata (1992-2014) pełniła funkcję kierownika studiów podyplomowych z zakresu finansów i bankowości. Pozwoliło Jej to zachować stałą więź z osobami działającymi w praktyce gospodarczej, doskonalić program studiów i włączyć do programu zajęć wyniki aktualnych badań całego zespołu wykładowców. Służyły temu kolejne tomy ukazującej się od 1997 serii wydawniczej, przygotowywanej na potrzeby słuchaczy tych studiów. Poszczególne tomy, zawierające artykuły wszystkich pracowników Katedry Finansów, a także doktorantów przygotowujących prace doktorskie w tej Katedrze, miały charakter zbiorów monotematycznych. Na potrzeby studiów podyplomowych i zaocznych został opracowany i wydany pod Jej redakcją naukową skrypt *Finanse i bankowość – zarys problematyki*.

Niezależnie od dorobku czysto naukowo-dydaktycznego prof. dr hab. Ewy Bogackiej-Kisiel, a właściwie równoległe do niego, trzeba podkreślić jej szczególne i rzadkie dzisiaj cechy jako człowieka: zyczliwość wobec ludzi, dobroć, gotowość do pomocy i udzielenia rady (ale bez narzucania własnego zdania) oraz klarowną postawę etyczną, dzięki którym zdobyła autorytet i zasłużyła na uznanie w środowisku akademickim. Nie sposób nie zwrócić też uwagi na trudniej mierzalne aspekty Jej działalności – na zaangażowanie i rzetelność, z jakimi podchodziła do kształcenia studentów i młodszych pracowników nauki (w tym mnie – za co będę Jej zawsze wdzięczny) oraz na Jej odpowiedzialność za losy Uczelni, przejawiającą się w pełnieniu licznych funkcji w organach kolegialnych.

Ze względu na te Jej przymioty szczególnie trudno pogodzić się nam wszystkim, którzy Ją znali, z Jej odejściem. Profesor Ewa Bogacka-Kisiel zmarła 18 marca 2021 roku. Będziemy o Niej zawsze pamiętać.

Profesor Jacek Karwowski

Ewa...

Kiedy myślę o Ewie, to wspomnienia tylko w pewnym stopniu kojarzą mi się z naszą uczelnią, pracą, życiem zawodowym. Na początku każdej pracy istnieje okres dostosowywania się do nowych warunków i Ewa była tą osobą, która pomogła mi bardzo w tym procesie. Na Niej można było polegać zawsze. Najczęściej widywaliśmy się na uczelni, ale nie tylko. Mam na myśli takie sytuacje, jak uczestnictwo w prelekcjach na temat chorału protestanckiego, czy mój ślub, na którym była obecna. To, co pamiętam najbardziej, to nasze rozmowy.

Ewa była uznaną specjalistką z dziedziny bankowości i finansów publicznych. Większość naszych rozmów nie dotyczyła jednak spraw zawodowych. Nawet nie wiem, kiedy przeszliśmy na ty. Była bezpośrednia, choć pryncypialna. Obok problemów ekonomicznych ważnymi dla nas tematami były muzyka i literatura, a także wrażenia z podróży. I nie pomijaliśmy wrażeń kulinarnych!

Tematy te dawały chwilę oddechu w tych dziwnych, wczesnych latach transformacji, charakteryzujących się zwiększonym wysiłkiem, potrzebą nadrobienia utraconego czasu i dystansu na różnych polach. Lubiliśmy rozmawiać o kulturze. Mogła to być muzyka Bacha, *Szkice piórkiem* (Andrzeja Bobkowskiego), malarstwo Vermeera, krajobrazy Włoch, a także sprawy egzystencjalne. Przyjemnie było słuchać, mówić, dzielić się swoimi odczuciami z kimś, kto tak głęboko odczuwał te dzieła i problemy. Ewa była osobą o dużej wiedzy humanistycznej i niezmiernie wrażliwą artystycznie. Mam ją nadal przed oczyma, kiedy mówi o nowo przeczytanej lekturze. Miała wtedy taki młodzieńczy entuzjazm. Była osobą, która nie oddzielała pracy od wartości i w której obecności człowiek przypominał sobie, kim jest. Nie mogę wciąż wyjść ze zdziwienia, że Jej już tu nie ma. Ale przecież nie całkiem...

Profesor Jacek Uchman